

Hundlära

En grund att se från, av Mikael Wilmarsgård

Förstärkning genom belöning, korrigerande och förväntan är vägarna vi använder i traditionellträning. Men vad förstärker vi egentligen? Beroende på vart, när och hur belöningen/retningen infaller står till grund hur hunden uppfattar situationen. Vad är egentligen en belöning och vad är en retning?

Belöning = Det hunden behöver / vill ha för stunden

Retning = Allting som hunden reagerar på (egentligen allting som hunden uppfattar enligt etologin)

Det som kan förstärkas är

- Beteende (agerande även ett omedvetet agerande)
- Intryck (Nivå av retning av det som möter hunden som startar ett beteende)
- Sinnesstämning (Om hunden är osäker, rädd, självsäker, neutral, aktiv, passiv)

Hur ett beteende ser ut

- ***Intryck(Retning) + Sinnesstämning = Beteende***

T.ex.

- ***Rådjur + aktivitet = jakt***

Om vi tar bort rådjuret så kommer inte hunden att gå upp i varv (sinnesstämning) och kommer inte heller att jaga något för det finns ingenting.

Tar vi bort sinnesstämningen så kommer hunden inte att aktiveras av rådjuret och därför inte heller att jaga. (Inget intresse)

Utan intryck eller sinnesstämning så finns inte beteendet

En stressad eller en sjuk hunds beteenden kan förklaras med

- ***Sinnesstämning + intryck = beteende***
- ***Sinnesstämning = beteende***

Det vi kan tillföra är **Förväntan**

Genom förväntan kan vi ändra intryckets betydelse.

Genom att tillföra en förväntan precis vid intryck / retning så kan man förändra sinnesstämningen och därmed beteendet.

Det är också så vi skapar ett beteende, vi laddar upp ett intryck med en förväntan. (Betingar)

- ***Intryck(Retning) +/- Förväntan =+ Sinnesstämning = Beteende***

Detta kan göras genom att använda klicker eller föremål, röst, kroppspråk, yttre händelser osv.

Mikael Wilmarsgård

Om man ska dämpa beteenden så kan man använda förväntan som en brytning från intrycket, med andra ord behöver det då vara en annan retning .
Ska man öka ett beteende (skapa ett) så lägger vi till aktivitet/sinnesstämning, stressar eller frustrerar. (lägger till eller förstärker retningen)

Ett exempel är när ägaren står och rycker i kopplet och skriker "NEJ!" till hunden när hunden gör ett utfall. Det man gör då är att man lägger till stress och eventuellt frustration och obehag utan att bryta hunden och riskerar då att öka hundens utfall. Men om ägaren lyckas bryta hunden med det beteendet direkt så kommer hunden att eventuellt dämpas i framtida liknande situationer.

- Motivation, retning, förväntan och belöning är grunderna till ett beteende, detta måste man använda sig av när man tränar.
- Värde är individuellt för varje individ och situation, olika raser har avlats till ibland extrema nivåer av intresse.
Värde är situationsbaserat, varje miljö och händelse är olik kan man säga.

Konkurrensträning = När hunden får det vi erbjuder och inte det den vill ha som mest för stunden.

En situation då vi verkligen hamnat i konkurrensträningen är när vi försöker få en rädd hund att "botas" med godisträning.
Hunden behöver inte godiset, godiset fyller ingen funktion för hunden i den situationen. Hunden vill troligtvis komma ifrån obehaget (rädslan) området som förknippas med obehaget/rädslan.
Det godiset kan lyckas med är att avleda hunden från obehaget.
Men att få hunden att gå igenom liknande situationer med trygghet är inte godis det bästa alternativet.
Den enda belöningen man kan ge är att hunden i den situationen är att den blir av med obehaget.

Det man behöver hålla ögonen på är när konkurrensträningen inte är av värde. Om man märker att hunden inte vill ha det vi erbjuder i en situation så är man där, enkelt förklarat.

Ett citat man kan höra vid konkurrensträning är: Vill du inte äta grönsaker så kommer du få äta "annat" tills du kommer älska grönsaker.
Kommer man till det "tänket" så har man kommit ifrån träningsvägen och hamnat på principvägen eller liknande. Som sällan lönar sig i långa loppet.

Rädslor

När det gäller rädslor så är det en god ide att inte fastna i tankarna att hunden måste belönas. Eftersom det enda som verkligen belönar hunden är att den får komma ifrån obehaget. I regel kommer det förstärka hundens rädsla. Man kan träna hunden genom att den inte kommer ifrån det obehagliga och lägga vikten på att få hundens sinnesstämning till en nivå där hunden kommer ur paniken och kan motta information (träning).

Ett bra exempel är skotträdsla.

Genom att lägga vikten på att bryta hundens flyktbeteenden mm och hela tiden ha kvar hunden i obehaget (området där obehaget befinner sig) så kan man forma hunden i obehaget så den "vänjer sig" vid situationen.

Samma upplägg fungerar också om hunden är rädd för trappor, genom att gå upp och ner för trapporna tills hunden går som den inte gjort annat än lekt i trappor. Trappträningen brukar ta 5-10 minuter att få till mer eller mindre helt och hållet. Men självklart ska man ta alla chanser man hittar i att träna efteråt också.

Värdeskillnader

Har du ställt dig själv frågan om det spelar någon roll att hunden värderar saker olika?

Frustration, stress och bytesförsvarande (vaktande av föremål) är ett par saker som kan uppstå när man använder värdeskillnader "felaktigt".

Om hunden värderar leksaken mer än det du byter med så kan ett bytesförsvar uppstå som baksida.

Samma sak som att ta leksaken/benet som hunden verkligen inte vill bli av med där vi går på tanken "jag ska kunna ta vad jag vill, jag bestämmer" Då ser vi att uppkomsten av bytesförsvar lätt uppkommer. Vissa löser detta problem med att "lära hunden sin plats" (skälla/bestraffa) Själv lär jag hunden att den på loss ska förvänta sig att få tillbaka det den släpper så fort den gör det. Samt att jag lär hunden att det jag tar är mitt som du lånar, detta genom enkla övningar som hjälper oss att inte hamna i konflikt med hunden.

Ett annat exempel är i apportering. Om hunden vill ha godiset väldigt mycket så kan apportboken vara "i vägen" och svår för hunden att hålla kvar hela momentet. Eftersom den verkligen vill ha godiset så gärna.

Vissa saker kan man få ordning på med extra träning och vissa kan man bli av med lättast genom att ändra värdet.(ändra vad hunden får)

Gäller även skällande i moment osv.

Använda retning som plus minus noll

+ 0 -

- + är det hunden uppfattar som intressant (retning)
- 0 Är där ni står, det är ingenting, det är att hunden inte agerar
- - är bakom er, att hunden gör tvärtom, att den lämnar retningen

Genom att lägga förväntan (vår retning) bakom hunden ifrån intrycket så blir det ingen belöning för det den gör som vi bryter den ifrån.

Det skapar istället en förväntan bakåt/ifrån som tar ut retningen från det som står framför.

Den lär först hunden att brytas från intrycket framför (+)

För att sedan få en alternativ retning (-)

Det resultat man är ute efter är att hunden i slutfasen inte gör någonting (0)

Genom att retningarna tar ut varandra som två stormar från varsitt håll.

När man lär en hund att sitta kvar framför oss på avstånd så snabbar man lätt på inläringen genom att ge t.ex. godis som kastas bakom hunden istället för att ge framför.

Sinnesstämning

Om hunden är aktiv, passiv, rädd, arg, eller glad berättar ganska lite om situationen.

Det man behöver veta är hur mycket av det som hunden är.

Detta kommer att skilja beroende på individ, ras och situation.

En hund som är i hög sinnesstämning kommer att vara svår att lära något, jag brukar förklara det som att försöka prata med en badare som har panik i vattnet och behöver hjälp.

En hund som reagerar på ett intryck med att ögonblickligen gå upp i fullt varv kommer att bli svår att hantera och ännu svårare att lära något.

Så sinnesstämningen är otroligt viktig att känna till.

För att lägga in det hela i ett moment så kan vi ta platsliggning.

Om man tränar hunden att ligga kvar med förväntan att vi kommer att kasta en boll till hunden när den legat kvar så kommer resultatet att troligtvis bli följande. Hunden ligger snyggt på "klorna" och är aktiv i blicken, en nackdel är att hunden väntar på något och kan därav lämna platsen mycket lättare än en hund som ligger som en potatissäck och inte förväntar sig att någonting ska hända än att den ska ligga kvar.

Slutord

Vad hunden behöver eller vill ha är bundet till situation.

Står vi på träningsplan där det är minimalt med utomstående retningar, där vi och hunden är fokuserade på varandra så är det enklare att hitta det hunden vill jobba för som vi kan ge från "fickan".

Men går vi på promenad eller är bland andra lockelser så blir det svårare att endast ge hunden det vi har i "fickan" och få det resultatet vi önskar eller behöver.

En hund som är rädd, den vill mest av allt bli av med obehaget som rädslan skapar. Något som ibland inte går att ge den.

En hanhund som har en löptik framför sig vill troligtvist mest av allt ha löptiken och då är det precis det vi ska använda oss av när vi tränar hunden som motivation. (Det går)

När man betingar ett intryck så vill man att hunden associerar intrycket med en förväntan. Genom att upprepa träningen tills det befästs så kan man förändra eller skapa ett beteende från hunden.

När ni hittar övningar som ger hunden det den behöver samtidigt som den utför det ni behöver så har ni lyckats träna hunden på ett sätt som gör mig stolt.

När ni lägger vikten på att hunden ska förstå vad den ska göra och aldrig tar förgivet att den ska veta.

Var inte rädda för att använda klicker, bollar, godis, brytningar, lek, och allt annat ni ser omkring er som doft, en människokompis, en hundkompis, löptik osv. Men ha en tydlig målbild för vad hunden ska förstå av det ni gör. Och tänk igenom ordentligt om hunden kommer uppfatta det så som ni vill. Be om hjälp om ni märker att det inte fungerar som ni tänkt er.

Genom att vara aktiva med hunden under promenaden mer eller mindre hela tiden så kan man komma ifrån en fälla som innebär att man inte engagerar sig förs hunden gör något som inte passar oss. Eller när man möter en hund så blir det 0 till 100 i vår "kommunikation" med hunden och därav hetsar hunden mot intrycket (retningen)

Att ändra beteenden, speciellt problembeteenden är inte en rak linje, hunden är inte mottaglig för alla träningsmetoder, hitta det som fungerar för den individen. Ibland behöver man använda tre olika metoder för att verkligen komma i mål, det svåra är att se vilken man börjar med och vilken man ska använda när den träningsmetoden gjort det den kan för den hunden.

Träning är trappsteg på en vinglig väg, anpassar vi oss så kommer hunden att förstå så den kan anpassa sig.

Sist men inte minst, mitt motto som jag önskar att alla tar till sig.

Don't punish ignorance, teach

Straffa inte okunskap, lär

Mikael Wilmarsgård